

ИСЦРТАВАЊЕ СТАЗЕ „ПУТ ЈЕДНЕ ПЧЕЛИЦЕ“ У ФУНКЦИЈИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ ДЕЦЕ У ДВОРИШТУ ВРТИЋА „ПЧЕЛИЦА“

Марина С. Марковић¹, Ирена Р. Станишић²

Сажетак: Уколико је простор у коме деца бораве адекватно опремљен (у овом случају осликан) деца ће бити заинтригирана самим простором који ће их подстаћи да се самостално баве физичким активностима. Простор их подстиче да се играју на један безбедан начин, да чекају ред, помажу један другоме и сами успостављају правила у игри. *Циљ овог рада је емпиријским и експерименталним путем испитати утицај експерименталног програма, под називом исцртавање стазе „Пут једне пчелице“ на организацију физичке активности деце у дворишту вртића Пчелица.* Предмет истраживања је исцртавање стазе „Пут једне пчелице“ (експериментални програм) у функцији организације физичке активности деце у дворишту вртића „Пчелица. У истраживању је учествовало 118 деце вртића „Пчелица,, ПУ „Ната Вељковић“ у Крушевцу. Акција је подељена у неколико корака а то су: одређивање дела тротоара за исцртавање стазе, набавка материјала, осмишљавање стазе и исцртавање задатака на папиру, договор око распоређивања задатака по тротоару, израда шаблона, исцртавање стазе, отварање стазе „Пут једне пчелице“. Инструмент који је примењен у овом истраживању је протокол посматрања. Путем њега приказана је организација и активности деце пре (иницијално мерење) и након исцртавања стазе (финално мерење) у дворишту вртића „Пчелица“. Приликом утврђивања иницијалног стања – слободне игре уз понуђене тренутне садржаје у дворишту вртића за игру деце, дошло се до резултата од 25 % деце која су се самостално организовала у игри и физичким активностима у дворишту. Спровођењем акције, односно исцртавањем стазе „Пут једне пчелице“ простор у дворишту вртића је обогаћен (стопице, цветићи, змијице, жабице, пауци, мердевине, тачкице, колибри, линијице, пужићи и др.), и дат деци да га користе како они желе. Након акције добијени

¹ mmima28@gmail.com, Предшколска установа “Ната Вељковић“, Крушевац.

² irenas@vaspks.edu.rs, Академија васпитачко медицинских струковних студија, Крушевац.

су резултати који наводе да су се 98% деце играла и самостално организовала физичке активности у дворишту вртића. Ова нова средина је за децу била примамљива и подстицајна.

Кључне речи: исцртавање стазе, двориште вртића, физичка активност, експериментални програм, предшколски узраст.

УВОД

Дете предшколског узраста је најчешће физички активно и стално у покрету. Физичка активност и покрет у раном детињству су основа за развој, будући да деца развијају снагу, јачају целокупно тело, побољшавају своје моторичке вештине и способности. Уједно долази и до когнитивног и социо-емоционалног аспекта развоја (Burdette & Whitaker, 2005; Ginsburg et al., 2007). Дете ужива у свим видовима физичке активности, било да је реч о трчању, скакању, ходању, пузању, провлачењу или самој игри.

Дете се посматра као целина. Холистичко васпитање и образовање подразумева укључивање целог бића детета у процес учења (Velisek-Braskó & Miražić-Nemet, 2018). Покрет је саставни део исхода холистички примењеног знања, умећа и ставова о физичкој активности, односно вредностима за цео живот (Djokić, 2017).

Аустралијски програм учења у раном детињству има фокус на учењу путем игре и покрета (Wood, 2010), док канадски програм пажњу усмерава на оспособљавање васпитача за креирање окружења које ће помоћи деци у досезању пуног потенцијала (Gray & Ryan, 2016).

Физичко окружење у коме дете свакодневно борави на директан начин обликује положај детета у вртићу. Односи који проистичу из физичког окружења и којима се истовремено обликује само физичко окружење чине непосредну средину за учење. Простор у коме деца свакодневно бораве, у овом случају двориште вртића, нипошто није нешто дато по себи, независно од игре и физичке активности деце у вртићу, већ обрнуто, он на најдиректнији и најконкретнији начин утиче на свакодневни живот деце (‘Правилник о Основама Програма Предшколског Васпитања и Образовања “Године Узлета”’, 2018).

Велики део садржаја из програма физичког васпитања реализује се у дворишту вртића, уз максимално коришћење чистог ваздуха, сунца. Двориште вртића представља за децу околину, која им је непосредна, природна и омиљена за игру. У њему се организују бројне активности неопходне за правилан раст и развој сваког детета (Stanišić & Randelović, 2017; Petrović & Stanišić, 2022). Простор са зеленим површинама и игралиштима позитивно утиче на трајање физичке активности, а поред тога, деца нису константно изложена сунцу (Boldemann et al., 2006).

Значење простора у „Годинама узлета“ (Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања Године узлета, 2018) представља део инспиративног и провокативног окружења у којем се деца играју и уче. Васпитачи и деца заједно стварају просторне целине које добијају смисао и значење управо кроз заједничко истраживање, игру и сарадњу. Простор се гради тако да буде инспиративан и изазован деци за истраживање, да охрабрује децу да сарађују, комуницирају, праве изборе чиме ће се бавити, да се томе посвете, да се осаме.

Простор у дворишту у коме деца немају довољно средстава, могућности, справа за игру доводи до неорганизованости и „хаоса“. Кинестетичка просторна целина у дворишту садржи љуљашке, подлоге за пењање, различита геометријска тела од метала за привлачење, пластичне реквизите.

Полигони у Свету

Осликавање стазе „Пут једне пчелице“ рађено је по узору на многе стазе које се налазе у Србији али и у свету. У општини Херцеговац осликана је забавно поучна стаза која подстиче малишане на игру (сл.1). Пешачка стаза у центру Херцеговца, око дечијег игралишта и зелених површина у парку украшена је цртежима различитих мотива. Првенствено су осликане ради забаве најмалађих малишана али и ради развоја моторичких способности. Само стазу осликала је Ивана Накани.

сл. 1 Полигон у Херцеговцу

Цртежи су осликани бојама за бетон и заштићени лаком како би што дуже потрајали за што дужу игру деце. Користи од ове стазе су многобројне, она подстиче децу на игру и дружење а у исто време развија моторичке способности деце и подстиче логичко размишљање.

На тргу Др Зорана Ђинђића у Старој Пазови осликан је дечији полигон. Полигон је настао спонтано са циљем да се повећа спретност деце, као и кондиција и моторне функције. Полигон је осликан на месту које нема саобраћаја тако да је савршено за игру деце (сл.2).

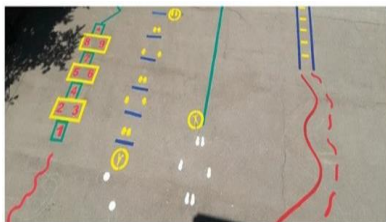

сл.2 Полигон у Старој Пазови

У изради пројекта учествовали су запослени из локалне самоуправе а полигон је осликала академска уметница Анастасија Протић која је уједно и пројектовала полигон.

У оквиру пројекта „Не прљај, немаш изговор“ сређивана су дворишта у основним школама. Једна од школа чије је двориште уређено је ОШ „Војислав Вока Савић“ из Лазаревца. Поред сређивања парка у дворишту је осликан и полигон за децу.

Осликани полигони налази се испред школе. Свакодневно је на располагању деци која га са осмехом користе. Такође, полигон се користи и за време часова физичког васпитања што говори о његовој важности за физички развој детета.

сл.3 Полигон у дворишту ОШ „Војислав Вока Савић“

Осликан је полигон у ОШ „Стефан М. Љубиша“. Поред учесника фестивала у осликавању полигона учествовали су и средњошколци из Будве (сл.4).

сл.4 Полигон у дворишту ОШ Стефан М. Љубиша“

Деца се након исцртавања полигона могу играти свим играма из детињстава као што су школице, коцкице, азбука и још многих других игара.

Једна велика асфалтирана површина која серетко користила сада је добила потпуно другу намену.

Методологија истраживања

Проблем истраживања: Ово истраживање треба да одговори на питање како ће исцртавање стазе „Пут једне пчелице“ утицати на организацију физичке активности деце у дворишту вртића „Пчелица“?

Предмет овог истраживања је: Исцртавање стазе „Пут једне пчелице“ (експериментални програм) у функцији организације физичке активности деце у дворишту вртића „Пчелица“.

Циљ истраживања: Емпиријским и експерименталним путем испитати утицај експерименталног програма, под називом исцртавање стазе „Пут једне пчелице“ на организацију физичке активности деце у дворишту вртића „Пчелица“.

Врста истраживања: Ово истраживање спада у примењено, односно оперативно истраживање. Њиме се одговара на питање како ће исцртавање стазе „Пут једне пчелице“ утицати на организацију физичке активности деце у дворишту вртића „Пчелица“.

Варијабле у истраживању: Независна варијабла: Окружење у дворишту вртића „Пчелица“ осмишљено под окриљем експерименталног програма исцртавање стазе „Пут једне пчелице“. Традиционално окружење које је владало у дворишту вртића „Пчелица“ пре увођења експерименталног програма. Зависна варијабла: Организација физичке активности деце у дворишту вртића „Пчелица“

Методе и инструменти истраживања

У овом истраживању се користи експеримент.

Инструмент, који се користи како би се утврдила организација деце пре и после исцртавања стазе „Пут једне пчелице“, у дворишту вртића „Пчелица“ јесте протокол посматрања.

Узорак истраживања

У овом истраживању учествовало је укупно 118 деце из предшколског програма у вртићу „Пчелица“, ПУ „Ната Вељковић из Крушевца. Број деце који је учествовао у истраживању се мењао из дана у дан у зависности од броја деце који је тог дана дошао у вртић као и то колико деце је укупно изашло у двориште вртића. Како би се лакше упоређивали резултати број деце биће претворен у проценат.

Табела 1: Приказ узорка истраживања

Име групе	Узраст деце	Бр. деце	Девојчице	Дечаци
1. „Бубамара“	5 – 6 година	13	8	5
2. „Печурка“	4 – 6 година	22	13	9
3. „Пуж“	5 – 6 година	29	18	11
4. „Сунце“	4 – 5 година	27	8	19
5. „Јеж“	5 – 6 година	27	12	15

Ток и организација истраживања

Посматрање: Детектовање проблема у вртићу (мало понуђених садржаја у дворишту вртића за игру деце); Посматрање слободне игре деце пре акције, утврђивање иницијалног стања пребројавањем деце и попуњавањем протокола посматрања.

Акција

Након утврђивања иницијалног стања уследила је акција, односно исцртавање стазе „Пут једне пчелице“. Акција је подељена у неколико корака а то су:

- Одређивање дела тротоара на ком ће бити исцртана стаза - Вртић “Пчелица” се по својој структури доста разликује од осталих вртића. Гледајући из птичије перспективе, вртић има облик детета са подигнутим рукама (сл.5).

сл. 5 Вртић “Пчелица”

- Вртић се састоји од два крила (округлог облика) у којима су смештене васпитне групе и централног дела у коме се у приземљу налази сала а на спрату јаслене групе. Деца из васпитних група имају приступачно двориште у коме свакодневно бораве (сл. 6 и сл. 7).

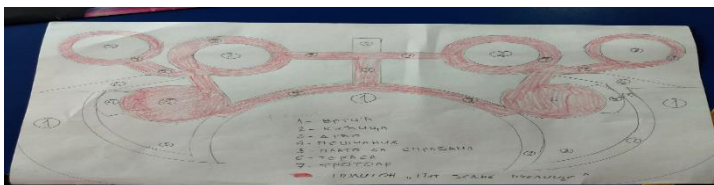

сл.6

сл.7

- За осликавање тротоара бира се површина која је приступачна деци, безбедна, без узвишица и рупа како деца не би била у опасности од повреда, тако да могу да га користе у сваком тренутку. Дат је цртеж дворишта (сл.8), на коме је црвеном бојом обојен тротоар који ће се користити за исцртавање стазе „Пут једне пчелице“.

сл.8 Цртеж дворишта а обележинем делом тротоара на ком ће бити исцртана стаза „Пут једне пчелице“

Сређивање тротоара - Након одређивања дела тротоара који ће се осликати, неопходно је припремити тротоар за бојење. Како је тротоар стар, између плоча је израсла трава, коју су васпитачи са помоћним особљем исчистили.

- Набавка материјала - За исцртавање стазе „Пут једне Пчелице“ неопходно је на време припремити неопходан материјал за рад. У договору са главним васпитачем требоване су боје за бетон и четке. У сусрет је изашла ПУ „Ната Вељковић“ и све обезбедила на време. Од боја на располагању: плаву боју, жуту боју, зелену боју, црвену боју, белу боју, браон боју. Четке за бојење за сваку боју по једна
- Осмишљавање стазе и исцртавање задатака на папиру - Како би стаза била занимљива деци и служила својој сврси неопходно је да се она адекватно осмисли. Претраживање интернет страница довело је до стварања идеје о изгледу стазе. У свету постоје већ овакве стазе тако да су неки делови стазе искоришћени у исцртавању стазе „Пут једне пчелице“.
- Договор око распоређивања задатака по тротоару - Након осмишљавања задатака и њиховог исцртавања на папиру, добијен је увид у будући изглед стазе. Задатке је било потребно распоредити тако да деца имају различите физичке активности током игре на стази. Како су неки задаци од деце захтевали ход

на прстима, скакање, заобилажење, скакање на једној ноzi, „пењање“ на степенице.

- Израда шаблона - Посматрањем осмишљених задатака увидело се да је потребно да се припреме следећи шаблони: локвањ, лева стопа, десна стопа, квадратић, правоугаоник, кружић, лист, круг, паук, бројеви од 0-9 (сл. 9 и сл.10).

Сви шаблони првобитно су исцртани руком. Како би задаци били прилагођени деци водило се рачуна о величини шаблона. Потребно је да шаблони буду довољно велики

сл. 9

сл. 10

како би стала једна дечија нога или обе у зависности од задатка. Како би шаблон био адекватне величине искоришћене су патофне једног детета као одредница за величину.

Исцртавање стазе - У исцртавању стазе учествовали су васпитачи из вртића „Пчелица“. Задаци су прилагођени деци, стога и сама раздаљина скакања или ходања морала је бити адекватна како би деца могла да обаве задатак (сл.11, сл.12, сл.13, сл.14). У решавању овог проблема помогло је једно дете које је скакањем и ходањем одредило где који елемент треба бити осликан.

сл. 11

сл. 12

сл. 13

сл. 14

Отварање стазе „Пут једне пчелице“. Било је потребно упознати децу са самом стазом и задацима, шта се од деце очекује и како да успешно пређу пут једен Пчелице. Сама стаза се састоји из доста задатака, како би деца схватила задатке који су осликани било је потребно поделити задатке, и

објашњавати деци задатак по задатак. Вођењем деце кроз стазу, објашњавано им је како правилно да пређу стазу. Свака слика на тротоару подразумевала је другачији задатак. Задаци на стази: жабица (сл.15), змијица (сл.16), стопе (сл.17), рода (сл.18), мердвине (сл.19), тачкице (сл.20), цвет (сл.21), колибри (сл.22), линијице (сл. 23), кружићи (сл.24), пуж (сл.25) пауци (сл.26).

Жабица - на тротоару су осликани десет локвања. Сваки локвањ, идући од почетка стазе обележен је бројевима од 1-10. Деца имају задатак да стану на први локвањ, чучну и заузму положај жабе, а затим да као жаба скоче на локвањ који је обележен наредним бројем (сл.15).

сл. 15

сл. 16

Змијица - на тротоару је осликана жута, кривудава линија. Након што деца заврше скакање као жабе, морају да ходају по осликаној линији водећи рачина да не згазе ван жуте линије (сл.16)

Стопе - на тротоару су осликане црвене и плаве стопе. Црвене стопе су постављене вертикално а плаве хоризонтално. Деца имају задатак да скачу, обема ногама са стопе на стопу, окрећући се при том како су стопе постављене (сл. 17).

сл. 17

сл. 18

Рода - на тротоару су осликане стопе прво плаве, десне ноге а затим црвене, леве ноге. Деца имају задатак да скачу са стопе на стопу оном ногом чија стопа је осликана на тротоару, док је друга нога савијена у колену (сл.18).

сл.18

сл.19

Мердевине - на тротоару су осликане мердевине у боји српске заставе: црвене, плаве и беле боје. Деца имају задатак да „симулирају“ пењање степеницама (сл.19)

Тачкице - на тротоару су исцртани кружићи жуте и зелене боје. Задатак деце је да наизменично, једном па другом ногом газе на прсте по осликаним кружићима. (сл.20)

сл. 20

сл. 21

Цвет - на тротоару је осликан цвет који се састоји од стабла, листова који су обележени бројевима од 1-10 и самог цвета са бројем 11 у средини. Задатак је следећи: деца наизменично једном па другом ногом скачу по истовима . водећи рачуна да иду редом од 1-10 док на број једанаест скачу обома ногама (сл.21).

Колибри - На тротоару је осликана плава линија ширине дечије ноге и две стрелице које су окренуте супротно. Деца имају задатак да по линији ходају уназад водећи рачуна да не прелазе ван плаве линије.

сл.22

сл. 23

Линијце - првобитно није замишљена Како би се деца знала где да иду, осликане су две линије браон боје. Деца која бораве у левом делу дворишта иду левом линијом а деца која бораве у десној страни дворишта иду десном линијом (сл.23).

Кружићи - На тротоару су осликани црвене боје довољно велики да стану обе дечије ноге. Задатак који деца имају је следећи: обома ногама стају у први круг а затим скачу тако да им следећи круг буде између ногу а онда скачу унутар следећег и тако до краја.

сл. 24

сл. 25

Пуж - На тротоару је осликана плава линија која иде у круг и завршава се у центру једним смајлићем (подсећа на пужа), стрелице беле боје и зелени кружићи. Деца након што заврше предходни задатак улазе ходајући у пужа пратећи стрелице и стижу до црвеног смајлића. Како би изашли из пужа они морају да скакућу са ноге на ногу по зеленим кружићима. (сл.25).

Пауци - на тротоару су осликани пауци браон боје. Деца имају задатак да заобиђу све паукове који се налазе на стази како они желе.

сл. 26

Демонстрација пролазака кроз стазу „пут једне Пчелице“ извршена је од стране водича. Водич (васпитач) је први прошао кроз задатак. Одрађено је отварање стазе са свим групама. Отварање стазе „Пут једне пчелице“ приказано је на сликама испод (сл. 27, сл. 28. сл. 29. сл 30, сл 31, сл. 32).

сл. 27

сл. 28

сл. 29

сл. 30

сл. 31

сл. 32

Праћење: - Посматрање деце након исцртавања стазе „ Пут једне пчелице“

Попуњавање протокола посматрања као би се упоредили резултати са иницијалним стањем у дворишту вртића.

Резултати истраживања

Како је реч о експерименталном истраживању, потребно је пре свега утврдити иницијално стање у дворишту вртића. Затим следи акција у циљу побољшавања стања и на крају утврђивање стања након деловања акције. Како би утврдили иницијално стање вршило се посматрање деце приликом игре у дворишту вртића. Том приликом дошло се од закључка да су приликом физичких активности у дворишту вртића деца су подељена у три категорије: деца која се баве организованим активностима, деца која бораве на справама и деца која се баве неорганизованим активностима, односно хаотично трче по дворишту.

Из приложене табеле (Табела 2) се види да се највећи број деце бави неорганизованим активностима. Односно највећи број деце хаотично трчи без циља, што значајно нарушава њихову безбедност.

Табела 2. Приказ иницијалног стања првог дана истраживања

Дан 1.	Самостално организована игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Бр. деце у дворишту
Број деце	15	20	36	71
Процент	21	28	51	100

У датој табели (Табела 3) у дворишту је боравило чак 94 деце од укупно 118. Чак 22 процента деце се самостално организовало у игри док је неорганизоване деце било 44%. На справама је боравило 34 % деце односно укупно 32 деце.

Табела 3. Приказ иницијалног стања другог дана истраживања

Дан 2.	Самостално организована игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Бр. деце у дворишту
Бр. деце	21	32	41	94
Процент	22	34	44	100

Трећег дана истраживања, проценат деце који бораве на справама и деце које су неорганизована у игри је приближно једнак. На справама борави 36% деце док у неорганизованој игри учествује 35% деце. Из дате табеле (Табела 4) може се увидети да је проценат деце које бораве на справама за 1% већи од процента деце који су неорганизовани у игри.

Табела 4. Приказ иницијалног стања трећег дана истраживања.

Дан 3.	Самостално организована игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Бр. деце у дворишту
Број деце	17	21	20	58
Процент	29	36	35	100

Четвртог дана, број деце по категоријама је приближно једнак. Из табеле која следи (Табела 5) види се да најмањи број деце борави на справама,

чак 31%, нешто вечи број деце се самостално организовао, 33% а највећи број деце је неорганизован у игри, 36%.

Табела 5. Приказ иницијалног стања четвртог дана истраживања

Дан 4.	Самостално организована игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Бр. деце у дворишту
Број деце	13	12	14	39
Процент	33	31	36	100

У табели испод (Табела 6) приказани су резултати праћења петог дана истраживања. У дворишту је боравило само 22 деце, од којих је најмање боравило на справама, 23% , нешто више се бавило самостално организованим играма а трећа категорија била је најбројнија чак 45%

Табела 6. Приказ иницијалног стања петог дана истраживања

Дан 5.	Самостално организована игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Бр. деце у дворишту
Број деце	7	5	10	22
Процент	32	23	45	100

Наредног, шестог дана, (Табела 7) јако мали број деце се самостално организовао у игри, само троје, што чини укупно 4% од укупног броја деце која су у том тренутку боравила у дворишту вртића.

Табела 7. Приказ иницијалног стања шестог дана истраживања

Дан 6.	Самостално организована игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Бр. деце у дворишту
Број деце	3	32	42	77
Процент	4	42	54	100

Последњег, седмог дана истраживања иницијалног стања у дворишту је било је 45 деце. Највећи проценат деце је био неорганизован 54%, док је самостално организован био нешто мањи, 33%. На справа је боравило само 13 % од укупног броја деце. (Табела 8).

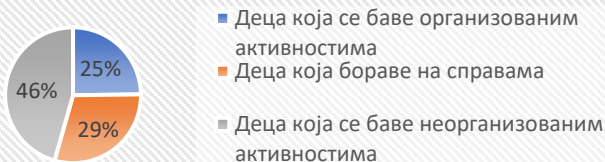
Табела 8. Приказ иницијалног стања седмог дана истраживања

Дан 7.	Самостално организована игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Бр. деце у дворишту
Број деце	15	6	25	45
Процент	33	13	54	100

Након сумирања резултата добијена је средња вредност иницијалног стања која је приказана у графикону (Графикон 1). Из датог графикона, јасно се може закључити да се просечно највећи број деце бави активностима које су неорганизоване од стране њих самих, наравно уколико их васпитач не организује, али овде то није био случај. Затим, знатно мањи број деце борави на справама које су доступне у вртићу. Овде се подразумевају справе које су безбедне за децу и које могу да се користе (тобоган, пешчаник). У доле приказаном графикону, просечно, најмањи број деце се бави самостално организованим активностима као што је фудбал, школе, брање цвећа и тако даље. Из графикона се закључује да су деца препуштена сама себи без подстицајног окружења које би их провоцирало на организовање игре.

Управо због оваквог стања у дворишту настала је идеја да се направи окржење које ће децу провоцирати да се самостално, организују и игри.

Приказ вредности иницијалног стања у дворишту вртића изражена у процентима

Графикон 1. Приказ средње вредности иницијалног стања у дворишту вртића

Након приказа иницијалног стања следи акција, односно деловање фактора након кога је потребно утврдити стање.

Првог дана праћења стања након саме акције (Табела 9), није било деце које су се самостално организовала, као ни деце која су боравила на справама. Такође, ни једно дете није било неорганизовано, већ су сва деца проводила време играјући се на исцртаној стази „Пут једне пчелице“. Од укупно 94 деце која су боравили у датом тренутку у дворишту, сва деце су се играла на стази.

Табела 9: Приказ стања првог дана након акције

Дан 1	Самостално организована игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Игра на стази „Пут једне пчелице“	број деце у дворишту
Бр деце	0	0	0	94	94
Процент	0	0	0	100	100

Другог дана праћења стања након акције (Табела 10) у дворишту је боравило нешто мање деце него претходног дана, њих 54. Сва деца која су тог дана боравила у дворишту и даље су била заинтересована за стазу и на њој су проводила време.

Табела 10: Приказ стања другог дана након акције

Дан 2	Самостално орган. игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Игра на стази „Пут једне пчелице“	Бр. деце у дворишту
Број деце	0	0	0	54	54
Процент	0	0	0	100	100

У табели испод (Табела 11) приказано је стање у дворишту вртића трећег дана након завршетка акције. У дворишту је боравило само 27 деце од којих су се сва деца играла на новоисцртаној стази.

Табела 11. Приказ стања трећег дана након акције

Дан 3	Самостално органи. игра	Игра на справама	Неорган. игра	Игра на стази „Пут једне пчелице“	Бр. деце у дворишту
Број деце	0	0	0	54	54
Процент	0	0	0	100	100

Следећег дана, четвртог (Табела 12), стање није промењено у погледу боравка деце на стази, и даље су се сва деца играла на стази као и претходних дана. Четвртог дана, након акције у дворишту је боравило 76 деце од којих су свих 76 били на стази.

Табела 12. Приказ стања четвртог дана након акције

Дан 4	Самостално орган. игра	Игра на справам	Неорган. игра	Игра на стази „Пут једне пчелице“	Бр. деце у дворишту
Број деце	0	0	0	54	54
Процент	0	0	0	100	100

У табели испод (Табела 13) приказано је стање петог дана након завршетка исцртавања стазе. У дворишту је боравило укупно 65 деце од којих је чак 98 % боравило на стази док се преосталих 2% односно једно дете играло на справама доступним у вртићу.

Табела 13. Приказ стања петог дана након акције

Дан 5	Самостално орган. игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Игра на стази Пут једне пчелице	Бр. деце у дворишту
Бр. деце	0	1	0	64	65
Проц.	0	2	0	98	100

У датој табели (Табела 14) дат је приказ стања шестог дана након завршетка исцртавања стазе. У односу на предходне дане, проценат деце који бораве на стази је опао али је и даље јако висок, чак 94 %. Преосталих 6 % проводи време играјући се на доступним справама.

Табела 14. Приказ стања шестог дана након акције

Дан 6	Самостално орган. игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Игра на стази Пут једне пчелице	Бр. деце у дворишту
Бр. деце	0	3	0	49	49
Процент	0	6	0	94	100

Последњег дана праћења, односно седмог дана (Табела 15) у дворишту је боравило више деце него претходног дана, односно њих 83, од којих је само 6% процента, односно 5- оро деце боравило на справама а преостала деце, њих 78 налазило се на новоисцртаној стази.

Табела 15. Приказ стања седмог дана након акције

Дан 7	Само.организована игра	Игра на справама	Неорганизована игра	Игра на стази Пут једне пчел.	Бр. деце у дворишту
Бр. деце	0	5	0	78	83
Процент	0	6	0	94	100

У датом графикону (Графикон 2), дат је приказ средње вредности стања након завршетка акције. У датом графикону јасно се види да је највећи број деце боравио на исцртаној стази док јако мали број деце борави на доступним справама у дворишту вртића. Такође, могуће је уочити да нема деце која су неорганизована у игри.

Графикон 2: Приказ средње вредности стања након исцртавања стазе

ЗАКЉУЧАК

Овим истраживањем дошло се до резултата да физичко окружење може утицати на организовање деце. Физичко окружење у вртићу није подстицало децу на игру, није их провоцирало да се организују у игри уколико васпитач то не учини уместо њих.

Утврђивањем иницијалног стања дошло се до резултата да је велики број деце, нешто мање од половине био „незапослен“, неорганизован услед неадекватно опремљеног простора. Деца су од опреме имала понуђен само пешчаник са мало песка и тобоган. Овакво физичко окружење није мотивисало децу да се самостално играју, већ су они бесциљно трчали што је угрожавало њихову безбедност. Овакво стање довело је до саме идеје за спровођење акције.

Спроведена акција је имала за циљ да обогати физичко окружење и мотивише децу да се самостално, на безбедан и организован начин играју у дворишту вртића. Исцртавањем стазе „Пут једне пчелице“, деца су добила простор у коме могу да се играју, на начин како они то желе, подстицајну средину која ће им свакодневно бити на располагању.

Након спровођења акције, спроведено је истраживање како би се утврдило колико физичко окружење може утицати на организацију деце у игри. Добијени резултати потврдили су да је физичко окружење јако битан сегмент у дечијој игри. Упоређивањем резултата иницијалног стања и стања након акције добијени су резултати који говоре у прилог акцији.

ЛИТЕРАТУРА

Boldemann, C., Blennow, M., Dal, H., Mårtensson, F., Raustorp, A., Yuen, K., & Wester, U. (2006). Impact of preschool environment upon children's physical activity and sun exposure. *Preventive Medicine, 42*(4), 301–308. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2005.12.006>

Burdette, H. L., & Whitaker, R. C. (2005). Resurrecting Free Play in Young Children: Looking Beyond Fitness and Fatness to Attention, Affiliation, and Affect. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine, 159*(1), 46. <https://doi.org/10.1001/archpedi.159.1.46>

Djokić, Z. (2017). Fizičko obrazovanje u tranziciji. *TIMS. Acta, 11*(2), 103–110. <https://doi.org/10.5937/timsact11-13483>

Ginsburg, K. R., and the Committee on Communications, & the Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health. (2007). The Importance of Play in Promoting Healthy Child Development and Maintaining Strong Parent-Child Bonds. *Pediatrics, 119*(1), 182–191. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-2697>

Gray, C., & Ryan, A. (2016). Aistear vis-à-vis the Primary Curriculum: The experiences of early years teachers in Ireland. *International Journal of Early Years Education, 24*(2), 188–205. <https://doi.org/10.1080/09669760.2016.1155973>

Petrović, M., & Stanišić, I. (2022). Izrada mobilne sale za fizičko kao podsticaj i praćenje interesovanja dece predškolskog uzrasta za fizičkim aktivnostima. *Sinteze, 22*, 29–46. <https://doi.org/10.5937/sinteze11-41568>

Stanišić, I. R., & Randelović, N. M. (2017). Realizacija usmerene aktivnosti iz fizičkog vaspitanja kroz dramatizaciju crtanog filma 'Štrumpfovi' kod dece predškolskog uzrasta. *Sinteze - Časopis Za Pedagoške Nauke, Književnost i Kulturu, 12*, 101–110. <https://doi.org/10.5937/sinteze6-14428>

Velisek-Braskó, O., & Miražić-Nemet, D. (2018). *Metodika inkluzivnog vaspitanja i obrazovanja: Knjiga sa praktikumom*. Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača.

Wood, E. (2010). Reconceptualizing the Play-Pedagogy Relationship: From Control to Complexity. In L. Brooker & S. Edwards (Eds.), *Engaging Play* (1st edition, pp. 11–24). Open University Press.

Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања 'Године узлета'. (2018). *Службени Гласник Републике Србије – Просветни Гласник, 16*.

DRAWING THE PATH "ONE BEE'S PATH" IN FUNCTION OF ORGANISING CHILDREN'S PHYSICAL ACTIVITY IN THE COURTYARD OF THE "BEE" KINDERGARTEN

Marina S. Marković¹, Irena R. Stanišić²

Abstract: If the space where the children stay is adequately equipped (in this case painted), the children will be intrigued by the space itself, which will encourage them to engage in physical activities independently. The space encourages them to play in a safe way, to wait their turn, help each other and establish the rules of the game themselves. The aim of this work is to empirically and experimentally examine the influence of the experimental program, called "Path of a Bee" on the organization of children's physical activity in the yard of the "Bee" kindergarten. The subject of the research is the drawing of the path "Path of a bee" (experimental program) in the function of the organization of children's physical activity in the yard of the "Bee" kindergarten. 118 children from kindergarten "Bee" of preschool institution "Nata Veljković" in Kruševac participated in the research. The action is divided into several steps, namely: determination of the part of the sidewalk for drawing the path, procurement of materials, design of the path and drawing tasks on paper, agreement on the distribution of tasks on the sidewalk, making templates, drawing the path, opening the "Path of a Bee". The instrument used in this research is the observation protocol. Through it, the organization and activities of children before (initial measurement) and after drawing the path (final measurement) in the yard of the kindergarten "Bee" were shown. When determining the initial state - free play with the current contents offered in the yard of the kindergarten, it was found that 25% of the children were independently organized in play and physical activities in the yard. By carrying out the action, i.e. drawing "The path of a bee", the space in the kindergarten yard was enriched (footsteps, flowers, snakes, frogs, spiders, ladders, dots, hummingbirds, lines, snails, etc.), and given to the children to use as they wish. After the action, the results were obtained which state that 98% of the children played and independently organized physical activities in the yard of the kindergarten. This new environment was inviting and stimulating for the children.

Key words: track marking, kindergarten yard, physical activity, experimental program

Примљен: 22.12.2023.

Прихваћен: 15.01.2024.

¹ irenas@vaspks.edu.rs Academy of Applied Preschool Teaching and Health Studies

² mmima28@gmail.com preschool institution "Nata Veljković" in Kruševac